

TPG

TPK

TTK

I I L

TARTU POEGLASTEGÜMNAASIUMI, POEGLASTEKESK-
KOOLI JA TEHNİKAKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI.

TOIMETUS: Vastutav toimetaja — õpet. J. Konks, päätoimetaja — E. Karindi, tegev-
toimetaja — A. Reigo, toimetuse liikmed: V. Siska, A. Sarv, R. Uus-
tal, O. Linde ja J. Äärma.

IV aastakäik.

MAI 1937.

Nr. 3.

Samm võidukas ellu!

Paar nädalat kevade kuust — ja meid arvatakse väärilisiks astuma ellu iseseisvate meestena. On olnud võitlusi, mälestusi, mis on sidunud meie südameid lühikese õppeaja jooksul selle haridustempliga. Ei tahaski nagu minna!

Kuid teades, et nüüd algab elu pärisvõitlus, võitlus sala-
kavala ja kurja vaenlasega, tõstame pea uhkelt püsti ja astume
võidukatenä maailm. Liigne on uskuda, et taskusse peidetud
lõputunnistus avab meie elutee, vaid jalga jala ette asetades
sõtkume tundmatuile legendikele oma eluteed. Talume saatuse
hoolimatuid lööke, pisteid ja haavu, võime langeda kummuli
väikeste lastena — kuid siiski mõtleme: meie võidame ellu!

Raudne on meie tahe, mis alla ei vannu selles metsikus
võitluses. Meis on terasmeelt, hääde ja vajalikkude oskuste ja
teadmiste näol, mis viib meid võidule eluvõitluses.

Ustavalt täidame meile pandud ülesandeid — oleme valmis
ennast ohverdama, kui on hädaohus meie väike rahvas või isa-
maa. Meie peame suutma luua õilsa kangelase elusaide kujusid,
kes pigemini hääbuvad, kui alla vannuvad.

Neil mineku eelpäivil tahame Teile, armastatud kasvatajakd,
õelda lahkumissõnadeks tänu, et olete suutnud meist kasvatada
mehi, kes jõuavad kord püstitatud eesmärgini.

Samm võidukas ellu peab olema esimene kooliruumest väl-
judes — samm võidukas ja uhkelt püsti pää! Meie võitleme
ja võidame!

A. R.

A. Reigo.

Hüvasti!

*Te silmi mehiseid, kuid siiski helli,
mu reipad sõbrad varsti ma ei näe.
Taas kuulen kumiseman kaugeid kelli,
ma minejate sekka ennast säen
ning ootan lahkumise üllast tundi.*

*Pään mõtted suured — suured, sõnatumad,
ja südamesse peidet võitlusihk.
Meil silmi een on sihid valitumad
ning künniks käen meil õpetuste sahk.
Töö ootab een, seks vaja pole sundi.*

*Näen avaneman elu raudseid uksi
pea algaman on jumalagajätt.
Teist lahkume, me teisiti ei võikski,
teil, sõbrad, sõnatult veel annan kätt —
Ei minnen enam tagasi me vaata!*

*Mees mehe kõrval astub julgelt ellu,
pään selgund mõte: „Algan elutööd!“
Ei võitlusen me vaenlasele allu,
me tulevikun puudub orjaöö —
nii töotame hüüden: „Vivat Poika!“*

TPG abituriendid 1937.

Juba traditsionaalseks on kujunenud komme, et igal aastal TPG lõpetajad teevad suurparaadi „Iili“ veerudel.

Sellel astal on meid 47 (kunagi oli 110).

V. reaalklassi koosseisus on 27 abiturienti. Viis aastat oleme igal hommikul kogunenud kooli ruumidesse, et viljaka pinnasena vastu võtta langevat haridusseemet. Väljaspool meid asuvale vaatlejale on jäänud võibolla mulje, et meie klass on üliväga ühtlane ja erinevusteta mass. Tõsi küll, üksmeelt ja ühtlust on jätkunud kõikide möödunud aastate jaoks, suur tänu teile selle eest, klassivelled! Aga on siiski ka väikesi erinevusi ja neid kõveramaid joonekesi meie peres. Järgnevates ridades teen endale kohuseks neid kokku võtta mõne rea piiresse.

Nende viie asata jooksul on meie väikest ühiskonda osavalt juhtinud sõbralik hra **Jaana Sutt**. Kui pedagoogil on tal erialaks õpilastele võimlemistunnis kontemurdvaid harjutusi „leiutada“. Teda iseloomustab alatine sõbralik naeratus näol. Loodame, et oleme suutnud temasse jätta hää mulje, mis niipea ei ununeks.

Alfabeedi alul kohtame **Ülo Bergmann'i**. Tõsine eestlane, mees, kelles „ep ole kavalust“. Võtab kõike tõsiselt, ega näe meeleldi sedagi, kui kaaslased naljaga liialdavad. Sirge kreeka nina, valge näonahk ja mustade sarvraamidega prillid annavad talle härrasmeheliku välimuse. Ei imestuks vist keegi kohates teda inglise lordide kijas. Õpinguis edukas, erilist tähelepanu pühendab matemaatikale. Spordib vähe, kuid huvitub siiski tantsust.

Lähemas tulevikus kavatseb siirduda sõjaväkke.

Ülla kunsti ja jauni idealismi edustaja on **Jaana Estam**. Tahtejõuline lõug ja sarvraamidega prillid dekooreerivad selle aatelise kaasvõitleja jõulist nägu. Arutleb probleemide kallal, mis mõistetavad vaid väheseile. Mees, kellele kunst on kunsti päralt ja filosoofia filosoofia pärast. Seejuures usub end olevat päris pedantliku materialisti. Muidu hea seltsimees ja tubli õppur, kuid armastab rohkesti hilistuda. See „aristokraatlik“ kaldumus on loonud kaasõppurites ja õpetajaskonnas tema vastu juba tunduva „prestiiži“. Ta on alati valmis lahkesti seletama teistele mõnda keerulisemat ülesannet või filosoofilist probleemi. Harilikult algab ta iseloomustava lausega, kas: „Tahad, ma seletan sulle, see on teataval määral väga lihtne...“ või: „Igatahes mina arvan, et rahvuslik kunst saab jõuliselt areneda siis, kui on üle jõutud minoriteedi kompleksist, igatahes mina arvan...“

Tulevikus muidugi ülikool ja võibolla mõni kõrgem kustiline õppeasutus.

Korrektsmaid ja põhjalikumaid kaasvõitlejaid on **Oskar Kangur**. Tema soeng on alati ideaalselt korrastatud ja kunagi ei puudu „kõva“. Pühendub erilise innuga õppetöösse ja püüab iga ainet erialaks teha endale. Seetõttu on ta edukuselt alati olnud üks esimesi. Kõikide nimetatud omaduste tõttu on ta otse õpilase ideaalkuju, kui veel juurde arvata tema korraarmastust. Pedagoogide töö oleks haruldaselt lihtne, kui kõik võtaksid omaks tema põhimõtted. Pidudel käib ta harva ja ei võta osa tantsust. Eriharrastuseks

kino, kõneldakse isegi, et tal olevat keegi sakslasest sõbratar, keda respektiivsed tema „garboliku“ profiili tõttu.

Tulevikutaustaks ülikool.

Heasüdamelisim kaasvõitlejaist on **Aksel Kann**. Välimuselt pikk, tugev, sportlik, kuid käitumises äärmiselt tagasihoidlik ja viisakas. Sõprade ringis lõbus poiss ja seejuures parandamatu optimist, kes usub, et „kõik on selles kõige täiuslikumas maailmas kõige paremas korras“. Evib väljapaistvaid võimeid „nahkmunade“ käsitlemisel. Ei armasta end liialt vaevata kuiva teadusega ja tunneb tublisti huvi elulähedasemate probleemide vastu.

Tulevikuunistuseks eriti sõjaväeline karjäär ja hiljem vaikne metsamajake perekondliku õnnega.

Eduard Karindi on maapoiss, kuid juba viiendat aastat linnas, mistõttu viimane on vajutanud ka talle oma pitseri: on seltskonnategelane, hää tantsija jne. jne. Seejuures aga ometi ka eeskujulik koolipoiss, nii et tema tunnistuses ei figureeri ühtki hinnet, mis märgitud numbriga 3, vaid ikka üle selle. On lausa kutsutud abimeheks isegi õpetajaile mõne „tüsedama“ probleemi lahendamisel.

Muide Ets on tegev ka ajakirjandusepõllul. Toimetab koolis ajakirja „Iil“ ikka mitmekesise sisuga ja suurte ülejääkidega. Suvel siirdub sõjaväkke.

Spordihuvilisemaid liikmeid meie peres on **Erich-Elmar Kivivare**. Pole tõepoolest spordiala, kus ta aktiivselt kaasa ei tegutseks. Erilise tunnistuse ta on omandanud aga käsipallis. Kasvult pikk, brünett, tugeva ninaga. Seltskonnategevuses samuti ilmutab märkimisväärset talenti. Kuid iseloomult on ta veidi kõhklev ja arglik. Kui teda asetada mingi mo-

tiivide konflikti ette, siis võib kindel olla, et ta niipea otsusele ei jõua. Seetõttu on hädaohtlik temale tutvustada toormõtteid.

Tulevikus sõjavägi — ja kui võimalusi jätkub, siis ülikool.

Klassivanemaks ja ühtlasi kõige pikemaks kodanikuks klassis on **Esko Koplus**. Sale ja sportlik. Usaldava ja sõbraliku näoga. Evib erilist vetruvat sammu, mis riviskäimistel teistele palju pahameelt tekitab. Kangeti hea seltsiline, kuid hoidub eemale tantsupõrandast. Hoopis rohkem peab ta lugu käsipallist ja sõerajast. Oli sunnitud tüütava haiguse tõttu pikemat aega koolist eemal olema.

Tulevikus sõjavägi ja ülikool. Sõjalise talendi olemasolu juba koolis tõestatud.

Tuntuim seltskonnainimene on **Lembit Kriisa**. Pikk, sale, brünett ja elav. Kergesti alistuv välismõju-dele. Iseloomult sangviinik. Arutleb paljude küsimuste juures, hüpates ühelt teisele ja tehes järeldusi sageli mitteküllaldase aluse põhjal. Kuid teda iseloomustab siiski tugev tung tegutsemisele ja loomisele. Kõige ustavam pidudeküllastaja kogu abituriumi peres. Tütarlaste seas evib õige laialdast tutvuskonda. Spordib tublisti, eriti vaimustatud suusatamisest ja jalgrattamatkadest.

Tulevikus ülikool ja „EÜS“. Valik langevat arvatavasti õigusteaduskonnale.

Kõrgeid tehnilisi teadmisi lennuasjanduse alal evib **Ülo Kurvits**. Kasvult keskmine, eriti brünett ja otse „kohutavalt“ rahulik. Õppetöö vastu ei tunne rohkem huvi kui hädapärast tarvilik, kuid andekuse tõttu ei tee õppimine talle sugugi raskusi. Eri-list huvi tunneb ta lennuasjanduse vastu, tellib kuhjadena tehnilisi aja-

J. Sutt — klassijuhataja.

Ülo Bergmann.

Jaan Estam.

Oskar Kangur.

Aksel Kann.

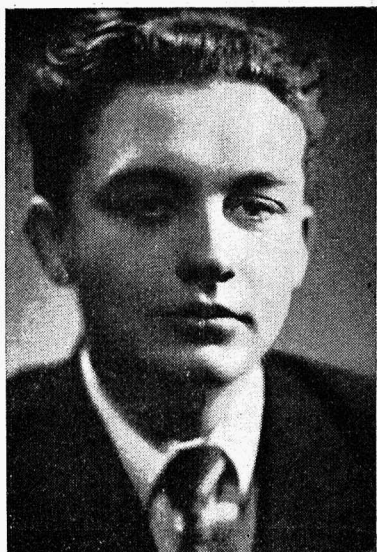
Eduard Karindi.

Erich-Elmar Kivivare.

Esko Koplus.

Lembit Kriisa.

Ülo Kurvits.

Kuno Kõvamaa.

Kaarel Laatspere.

Hendrik Laumets.

Kaljo Luik.

Jüri Meos.

Ilmar Merits.

kirju välismaalt ja uurib neid. Evib seetõttu võõrkeeltes suurepäraselt praktikat. Peale selle võib ta peast üles lugeda kõik olemasolevad raadioaparaatide, autode ja lennukite firmad, nimetada lennurekordide täpsed andmed tuhandikkudes kilomeetrites, nende püstitamise kuupäevad jne. jne. Selle kõrval tunneb ta huvi muusika vastu, vaevalt raatsib ta mõnd kontserti vahele jätta. Ta kunagi ei lasku nii madalale, et vilistaks mõnd moesolevat šlaagrit, vaid tunnustatud meistrid võivad sellele osaliseks saada. Sporti ja tantsu ei näi eriti hindavat.

Tulevikuks ülikool.

Klassikaaslaste poolt on erilise tähelepanu osaliseks saanud **Kuno Kõvamaa**. Ta on keskmist kasvu, eht abessiinialise näovärvingu ja soenguga. Kas kuuldustel, et ta tõepoolest põlvneb Abessiinia ülikate seisusest, on tõepõhja all, pole seni kindlaks tehtud, kuid arvatavasti need siiski on vaid kurjade keelte väljamõeldis. Muidu väga heasüdameline kaasõppur ja andekas matemaatik.

Lähemad aastad kuuluvad sõjaväele ja hiljem kutsub „teaduste ema“ teda oma viljakasse üska.

Kui poleks meie peres **Kaarel Laatsperet**, siis ei kannataks selle all mitte ainult meie klassi huumorivalved, vaid ka kooli orkester. Tema teene peamiselt ongi, et jazz ja orkester on suutnud võita endale hea nime. Väliselt tugev ja sportlik. Iseloomult alati rõõmus ja hea selt-siline. Kõneldakse, et ta pillimänguga olevat pösd punni puhunud.

Arvatavasti kohtame tedagi mõne kuu pärast sõjaväes.

Üks kinnisemaid ja tagasihoidlikumaid poisse on **Hendrik Laumets**. Lüheldane, sale, alati korrektse soenguga, alati ametis mingi ülesande

kallal. Pidudel võib teda ainult õige harva näha. Oma aja pühendab õpimisele ja... Spordib vähe aga hästi.

Kui ainelised võimalused lubavad, siis siirdub lähemas tulevikus ülikooli.

TPG õpilaskonna esimeseks kodanikuks on **Kaljo Luik**. Evib impoosantse kuju, mis kõigiti kohane selle kõrge ülesande jaoks. Silmapaistev talent spordi, näitlemise, tantsu jne. alal. Ületab „kohutavaid“ kõrgusi hüppelatil, kuigi ei näi erilist lugupidamist tundvat saleda joone vastu. Energiline teonimene, kuid ei salga ka selle maailma lõbusid.

Tulevikukavatsuste alla kuulub esmajoonel ülikool.

Kui keegi meist peaks saama filosoofiks, siis on see kindlasti **Jüri Meos**. Ta on seda juba nüüdki. Kogu tema olemuses avaldub mingi omapärane joon, mida ei suuda niipea mõista. Kogu tema elu baseerub põhimõtetel. Et ta filosoofiliste harastuste kõrval ei unusta tantsu ja muud kaasakuuluvat, on seda hinnatavam. Väliselt sale, punakasblond, mõtiskleva ilmega. Ka sporti harrastab ta, muidugi põhimõtteliselt. Kui keegi peaks tahtma teda mõjustada, siis soovitaksin küll loobuda sellest ettevõttest, sest sellist tahtejõudu evib vaevalt keegi.

Põhimõtteliselt pole ta midagi konkreetset ilmutanud oma tuleviku suhtes, kuid mõningatest vihjetest tohib arvata, et lähemad aastad kuuluvad sõjaväele.

Uustulnuk meie peres on **Ilmar Merits**. Kuigi ta on saanud vaevalt aasta mööda saata meie seas, on ta siiski päris hästi suutnud kohaneda ja ka pedagoogidega oskab vahekorra suurepärase hoida. Keskmist kasvu, blond, armastusväärne. Fanaatilise pallimängijana ja suurepärase

keskmaajooksjana sõerajal esinedes ei unusta ta siiski pidudel käimast. Evib laialdase tutvuskonna tütarlaste seas.

Tulevikus kutsub muidugi ülikool.

Tõsisem kaasvõitlejatest on **August Põllusaar**. Mees, kellele iga siht veel ei pühenda abinõu. Kasvult pikk ja kehakas. Brünnett, alati tõsiseilmeline. Näib, nagu oleks see mees kaasvõitlejatest kõige enam tunda saanud reaalelu vintsutusi ja tundub seetõttu nooreltküpsenuna. Eelistab kärarikkale linnale vaikset Elvat. Õppimisedukuses parimaid. Alati mõtlik ja kaalutlev. Kõigele sellele mehisusele vaatamata pole veel kaotanud oma huumorinärve.

Tulevikus esialgu sõjavägi ja hiljem muidugi ülikool.

Et **Arnold Randojal** on kuulsaim kohver kogu TPG-s, seda teab igaüks. Paremate vahendite puudumisel on tema kohvril klassi elus täita õige rohkesti funktsioone. Keskmist kasvu, iseloomult vaikne ja korraarmastaja on see kaasvõitleja. Parimini iseloomustab teda harjunud liigutus teatud riietuseseme kergitamisel. Armastab pead andunud viltu hoida.

Paar lähemat aastat pärrib sõjavägi ja hiljem järgneb ülikool.

Mees, kelle terava pilke eest end igaüks peab hoidma, on **Paul Rist**. Oli kaua aega tilluke blond poisslaps, kuid nüüd on õige hoogsalt pikkuses ja laiuses arenenud ja ületab peaaegu keskmise kasvu juba. Spordib hoolega, õpib hästi, tantsib suurepäraselt, flirdibki, ühe sõnaga: ideaalkuju keskpärase õpilase seisukohalt vaadatuna. Omapärane iroonia vaist aitab tal nii mõndagi igavalt nukrat tundi elustada. Paul, nagu teda üldiselt tuntakse, pole kellelegi veel kurba nägu näidanud, igast pettumusest ja saatuselöögist mõistab ta

paari naljasõna ja üleoleva käeheittega üle saada.

Kui avaneb ainelisi võimalusi, siis siirdub ta muidugi ülikooli. Sõjavägi ei näi teda tõmbavat, vähemalt esialgu mitte.

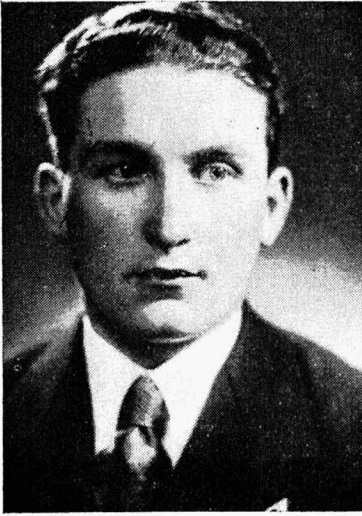
Kõige pessimistlikumaks liikmeks meie peres on **Helmut Rükkel**. Tema arvates pole elul ja tulevikul niigi palju mõtet kui absoluutsel nullil. See aga ei takista tal sugugi lõbu tundmast mõne kirjatähelise küsimuse igakülgsel ja põhjalikul tõlgitsemisel. Oma põhimõtetest hoolimata on ta parim seltsimees ja ei keela kellelegi abistavat kätt majanduslike olukordade lahendamisel. Kasvult keskmine, hahkblond, sinisilmne.

Tulevikus kavatseb täie innuga pühendada kodus veski juhtimisele, mis õige harukordne selliste võimete juures.

„Õigus on võim ja võim on õigus“, see on põhimõte, mis kannab **Volde-mar Siskat**. Klassivanema abina klassivanema kohustes püüab ta järgida oma põhimõtteid, kuid näib, et temas peitub siiski midagi, mis sõnasõnaliselt pole häälestatud ülaltooduga. Näeb kõike sündivat läbi sarvraamides prillide. Püüab eitada individualismi ja on seetõttu suurim individualist klassis. Põhjalikumatest kõige põhjalikum kaasvõitleja. Kui mingi ala on võitnud tema tähelepanu, siis võib ta kuude kaupa peaaegu ainult sellele pühenduda. Viimasel ajal töötab ta juudivastase kirjanduse uurimisega. Evib huvi kirjanduse vastu ja omab ka ise praktikat „paberimäärimise“ alal.

Sügisel siirdub ülikooli, et jätkata õpinguid.

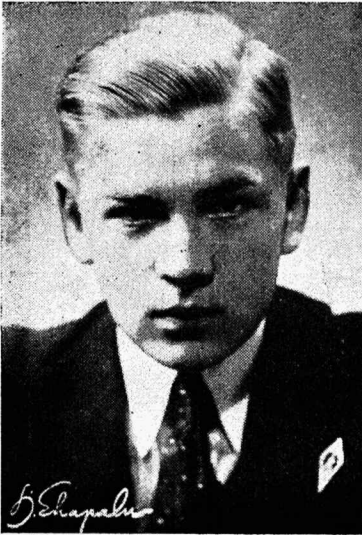
Üks vaiksimatest ja tagasihoidlikumatest kaasvõitlejatest on **Harry Soekõrv**. Oma tagasihoidlikkusest hoolimata sõprade ringis päris lõbus

August Põllusaar.

Paul Rist.

Helmut Rükkel.

Voldemar Siska.

Harry Soekõrv.

Arnold Tolpats.

Mihkel Tomson.

Voldemar Vaaro.

poiss ja ohtralt paisuva pilkesoonega. Ta võib kaasõpilasi väsimatult „nõökida“, kuid selle juures olgu tähendatud, et tema pilkest ei tunne end keegi solvatuna, vaid hoopis meeldivalt pudutatuna. Kasvuldasa lüheldane, brünett, lahk kammitud „stepulovlikult“ keset pealage. Tubli käsipallimängija ja sama tunnustatud jalgpallimees. Ka söerada ja selle võlut pole talle tundmatud. Kuid kõige selle juures ei unusta ta õppimist, vaid omistab sellele õige tubli tähelepanu. Peod ja tants teda ei huvita.

Tulevikukavades seisab esmajoones sõjavägi ja hiljem arstiteaduskond ülikoolis.

Klassi parimaks kõnemeheks on **Arnold Tolpats**. Ühtlasi on ta meie pere vanimaks liikmeks. Pikk, sale ja heasüdameline. Eelmistel aastatel oli silmapaistvaid virtuoosse tantsupõrandal, kuid möödunud aastal puudus enamikult koolipidudelt, kõneldi, et tal olevat olnud mingi kihlvedu, kuid tõelikuks põhjuseks tuleb lugeda tema süvenevat huvi õppetöö edukuse vastu.

Tulevikus sõjavägi ja hiljem saab korp! „Ugala“ ühe löögivõimsa jõu juurde oma ridadesse. Võibolla saab ta kunagi rakendada oma ärilist talenti ühes teatavas äris.

Klassi ökonoomsemaks kodanikuks on **Mihkel Tomson**. Tema väljaminekud on alati täpsalt piiritletud. Pikk, sale, verekas. Evib aristokraatse kuju, mille tõttu ta tütarlaste tähelepanu osaliseks on saanud. Alati rahulik ja kaalutlev, võtab kõike „külmalt“. Virtuosooslik tantsija, kes end tantsupõrandal parimini tunneb.

Tulevikukavatsustest on vähe kuulnud, ta ei armasta sellest palju rääkida. Aga arvatavasti lähemas tulevikus tähtsat osa mängib ülikool.

Alati valvelolevaks fotomeheks on **Voldemar Vaaro**. Keegi pedagoogidest pole kindel, et teda mõnel „iseloomustavamal“ momendil plaadile ei jäädvustata. Kujult pikk, sale, blond. Tema huumori allikad on ammendamatud. Ikka leidub tal mingisuguseid omapäraseid väljendusi selle maailma „asjade“ kohta. Selle juures võlgneb klass talle palju argoolise sõnavara täienduste eest. Kui keegi juhtub teda külastama, võib ta kindel olla, et teda õnnestatakse tüseda võileivaga. Muide mees, kes põhimõtteliselt ei tee klassitöid määratud tähtpäevadel. Lõpuks olgu tähendatud, et kogu klass on tema poole kohvile kutsutud aastal 2000.

Tulevikutaustaks ülikooli massiivsed sambad ja korp! „Rotalia“ auväärne pere.

Tasakaalukas ja tõsine eestlane on **Väino Veemees**. Keskmist kasvu, brünett, tugev. Harrastab hitlerlikku soengut, mis tema sõbralikule näole siiski diktaatorlikku ilmet ei anna. Hea matemaatik ja veel parem sportlane. Ikka kaalutlev ja kõneluseski venitav. Tagasihoidliku loomu tõttu hoidub tantsupõrandast ja üldse tütarlaste seltskonnast.

Tulevikutaustaks sõjavägi ja ülikool, kus ta arvatavasti erilise tähelepanu pühendab agronoomiale.

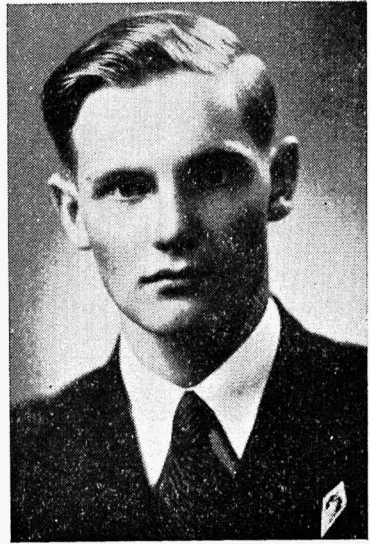
Ehtsa raskekaallase välimus on **Valdur Visnapuul**. Keskmist kasvu, blond, usaldava näoga. Spordib tublisti kõikidel aladel, kuid erijäse tunnustuse on leidnud raskejõustikus, sest evib otse kohutavalt-tugevat muskulatuuri. Ta on loomult äärmiselt tagasihoidlik. Tütarlapsed, peod jne. ei oma tema suhtes üldse tõmbejõudu.

Tema tulevikukavatsuste kohta ei tea palju ütelda, kuid arvatavasti peale paariaastast kaitsevæteenistust

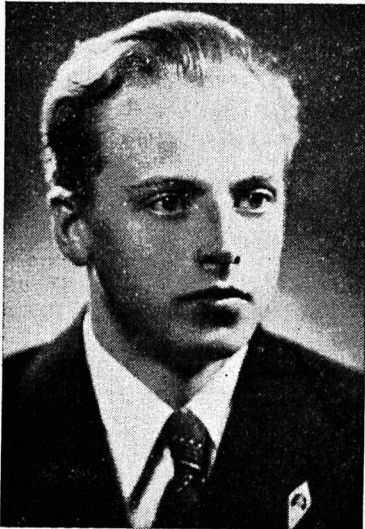
selles teatavat osa etendab seaduse-silma kutse.

Juss Äärma on süstemaatiline mees. Pisut lüheldane, brünnett, elav ja uudishimulik. Alati lõbusatuju-line ja heatahtlik. Mees, kes, nii uskumatu kui see ongi, elust loodab ka pugemata läbi pääseda. Silma-paistev talent lavalisel alal. Tantsu-põrandalgi saavutab ta märkimis-väärseid tagajärgi. Evib õige tubli annuse ärimehe vaistu.

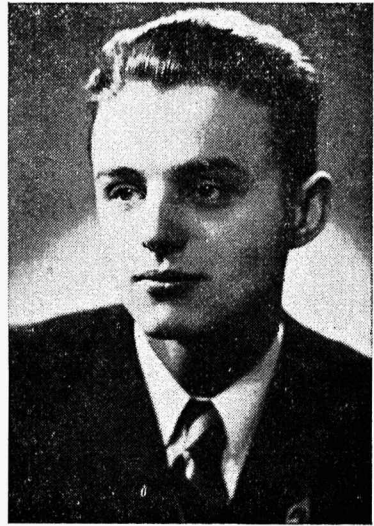
Tulevikufooniks sõjavägi ja hil-jem ülikool.

Väino Veemees.

Valdur Visnapuu.

Juss Äärma.

V tehnika klass.

Oleme aastaid, kurbi ja häid, maa-
delnud kooli nelja seinä vahel mit-
mete raskustega, mida veeretanud
teele õppetöö. Võitjatena ja me-
histe meestena unustame koolipingi,
tormame ellu. Kuis palju tänu võlg-
neme oma klassijuhatajale hr. **Ed.
Venderile**, kes väsimatult möödunud
viis aastat on meile olnud nagu isaks.
Raugemata tahtega, mitte kunagi
ägestununa, oli ta valmis meid aita-
ma raskematel momentidel. Häa peda-
goog ja häa inimene ühes isikus
— see on hr. E. Vender. Aastaid
töötada koos poistega, kes esimestes
klassides vallatutena mängisid, ja
nüüd saata neid ellu meestena, kes
peavad edasi kandma tulevastele põl-
vedele teadmisi ja tarkust — see on
närviseõöv ülesanne. Võlgneme tänu
Teile, meie armastatud klassijuha-
taja, olete suutnud teha meist mehil!

Lõpetajail! Et ei ununeks sõ-
bergi sõbrale ja säiluks mälestus
väike, ärgu haavugu need, keda olen
riivanud — olen vallatu olnud sulge
käsitelles! Loeme lõbusalt kirjutatud
— nii pipraks muigame sekka „me-
sistele“ sõnadele!

Ainsalu, Väino, alias Aino Väin-
salu — muheda naeratusega prille-
kandev šatäänsete juustega elektro-
tehnik. Õppetööst vabanenud, sõi-
dab oma residentsi Rebasele, kus
praktiseerib tulevaseks jaamaüle-
maks. Pärast esimest tundi klassi
tulnud, vabandab usutava naeratu-
sega: rong jäi hiljaks. Evib kõrge-
maid teadmisi raadioamatöörina ja
„proovireisijana“. Muule lisaks V. A.
olevat väga hääs vahekorras naa-
bervallas või -küläs elutseva peda-
goog-dirigendiga. Kooli lõpetanud,
kavatseb astuda tehnikumi, et laie-
mate teadmistega astuda isa jälge-
desse.

Ereline, Edgar, muistse kangelase
dimensioonidega mees, keda gravi-
tatsioonitug 90-kg tungiga vastu
maad tõmbab. Alati nagu talve-
unest ärrganud, endasse süvenenud
flegmaatik, kelle agarust võib sedas-
tada vaid pallimängus. Tuleb imes-
tella siis ta liikumiskiirust. Muide
hääsüdamik ja küllalt otsekohene.
Meeldivamaks tegevuseks olevat tal
söömine, magamine ja trombooni-
puhumine, milline riist köitvat teda
rohkem kui raamatud.

Tulevikukavad pole talle endalegi
vist kuigi selged.

Jurss, August, kodijärve kuulsus ja
tulevane ratsarügemendi „tuus“, kuu-
lub klassi lühikasvuliste hääleõiguse-
liste kodanike hulka. Kindla poliitilise
maailmavaate kohaselt pooldab
maksvat korda ja on äge revolutsioo-
nilise meelsuse vastane. Koolipidu-
del eelistab tavalisele koolipoisirõi-
vastusele smokingit ja „propellerit“.
Kusti on kandvaid jõude orkestris ja
jõuluõhtuil muutub ta harilikult fan-
faariingliks. Ligemas tulevikus kait-
sevägi, hiljem „haljad rohumaad
suure karjaga ja omast perest põlv-
neva karjasega“.

Kangur, Albert on neid väheseid,
kes lõpetab gümnaasiumi pooleteise
meetri pikkuse poisina. Enne tundi
palub ta hardunult: „Issand, ära vis-
ka mind tahvlilapiga!“ See väike
ohakas viienda tehnika nisupõllus
kasutab „ülbeta“ klassikaaslaste vas-
tu võitlemiseks õige osavasti jalga
(käes puudub vastav jõud). Õppimi-
ses eeskujulik, armastab ta tundi se-
gada teravmeelsete märkustega, kuid
karistuse kandjaks on iga kord mõni
viimases pingis istuv ohvrimeelne
kamraad. Pääle õpinguid veedab
vaba aja pärmivabriku ümbruse tä-
navail.

Kord, Harry, ehk lihtsat Harri, on
tuntud maleentusiast. Üllatab klassi

omapäraste ja hääde matemaatiliste tõestustega, mis mõnigi kord vastava aine õpetajale valmistavad peavalu. Siiramaid ja otsekohesemaid abituri-ente viiendast tehnikast, alati abivalmis ja häätähtlik. Lisaks muule evib suurepäraseid teadmisi teoreetilises elektrotehnikas. Jääst vabanenud sõerajal harrastab keskmaade jooksu ja on vastaval distantsil saavutanud tunnustatud tagajärgi. Loodus on teda õnnistanud peene huumorimeelega. Kasvuldasa on Harri pikim klassis, sümpaatne poisslaps, kes ligemas tulevikus lahendab küsimuse: kas hakkab tudeerima universiteedis või pühendan erilist tähelepanu põlumajandusele.

Käblik, Artur, brünett, lühikasvuline „seltsimees“, kelle arvates on kõik, mis pedagoogid teevad, puhas „sobi“. Üllatab klassi oma ürgse julgusega ütelda tõtt isegi pedagoogidele. Käremeelne pahempoolsus iseloomustab tema poliitilist maailma-vaadet. Ta on endasse süvenenud, kuna on talunud varakult mitmeid saatuse karme lööke, ja suhtub kõigisse eluavaldusisse pessimistlikult.

Pärast koolist vabanemist siirdub sõjaväkke, kus loodab loorbereid lõigata hää laskurina. Mis tast hiljem saab, sellest pole au teistel teada.

Käär, Paul, kergesti ägestuv ja suurte meeleoluliste kõikumustega abiturient. Evib imposantseid lokke ja väarikaid teadmisi lokiide all arhitektuurist. Veendunud poliitilisis eksiarvamusis, unistab ta kord õilsa ja kõigile vastuvõetava riigivormi loomisest. Õppetööst ei tunne erilist huvi, mille asemel harrastab auto-sporti, kavatsedes tulevikus saavutada rekordkiirust tähesõidus. Tartu sportlasperes tuntud suurus 400. m jooksjana ja kergejõustiklasena. Põhiloomult hääsüdamik, kes kunagi ei

jäta oma sõpra hätta. Loodetavasti ligemas tulevikus uljas auto-tankide rügemendi sõdur. Mis tast tulevikus saab, — seda pole ta kellelegi jutustanud. Elame, näeme!

Laas, Harri. Meeldiva pruunja juuksevärviga saledaim poiss klassis. Omab hinnatavaid mehaaniku ja elektrotehniku teadmisi. Vaba aega ta kasutab klarinetimänguks ja osalt tantsimiseks. Täisealise kodanikuna on oma seisukohtades veendunud ja alustab, eriti kirjandust arvustades, tavaliselt: „Minu arvates on see õige...!“

H. L. usub omaette mõtiskelles, et mõnikord õpetajad on inglid, kuid ei leia alati oma arvamuse avaldamiseks vajalikku sõnastust ega julgust. Tulevikus siirdub „sidesse“ ja hiljem tüürib Alma Mater Tartuensisse, kus hakkab uurima rohuteaduse rakendamist perekonna tervisliku tasapinna tõstmise teenistusse!

Lehela, Kaljo — laiemas seltskonnas tuntud Kaljuna ja trummimehena. Alati magusa naeratusega alustab piduõhtuil tantsu. Õppimisest suurt ei hooli, millest tingitud ka, et Kalju õppimiskõver on nagu Alpi mäestiku ristlõige. Vaba aja pühendab „eralõbudele“ ja mõnikord ka eelteadmiste omandamiseks vastavalt tulevasele elukutsele. Nimelt on tal südamesooviks teenida kannuseid patareiohvitserina. Seepärast läheb kohe pärast kooli lõpetamist „suurtükimeheks“.

Lumi, Karl — üks neistsinatseist, kes erilise vaevata lõpetab viie aastaga gümnaasiumi. Kevadeti „katastroofilise“ cum laude kandidaat ja klassikaaslane, kes teostas „viisaastaku“ klassivanemana. Tõsise isamaalsena vahetas oma „lõunamaise“ päritoluga nime „põhjamaiselt“ jahedaga. Omavahel Atsina tuntud õrnahingeline poisslaps, võluvad sil-

E. Vender — klassijuhataja.

Väino Ainsalu.

August Jurss.

Albert Kangur.

Harry Kord.

Artur Käblik.

Paul Käär.

Harri Laas.

mad, naturaallokes pää ja kaares kulmud. Otse isaliku paatosega ta teeb selgeks, et siin koolis ikka õigust pole, tuleb vaikida ja oodata vabanemist — õpetajail jääb õigust ülegi! Muide armastab seltskonda ja tantsu, kuid erialalist sporti harrastab romantilises Raadi pargis. Lisaks musikaalne, kuna evib kodus kitarr. Ligemas tulevikus partisan. Hiljem vahetavat tudengielu mugava koduga.

Maasik, Evald. Sarvprille kandev, keskmist kasvu imponentne klassi teeneline rahanduskomissar, kes iga tunni alguses teeb pedagoogidele ettekande klassi arvulisest koosseisust. Endasse süvenenud ja cum laude poole tüüriv noorur, kelle eriharrastusist vaikib „rahvasuu“. Viimasel ajal ta harrastab tantsu ja igavail õhtuil mängivat kuskil Tammelinna villas mandoliini. Kooli lõpetanud, siirdub isakodusse, kus rakendab „maa kahaneva viljakuse seadust ja ökonoomilist printsiipi eramajanduse jõukuse tõstmiseks“.

Niggol, Karl. Hääleõiguslik kodanik, kasvult keskmine, tõmmujuukseline poisslaps, kes armastab vaikides taluda „maailma“ ülekoht. Hääleõiguslik kamraad: ei kritiseeri kedagi ega pole teistelgi midagi tema kohta öelda. Õpib vastavalt psüühilisele tasakaalule. Armastab kuuvalgeil õil ja leigeil kevadeõhtuil omaette unistades jalutada tahapoole Peetri kirikut. Kesksuvel kutsub teda kaitsevägi, kuna hilisemad kavavad tulevikust jätab ta enda teada!

Parvei, Aleksander. Alati sõbralik ja omaette naeratlev klassikaaslane. Saavutanud täisealise inimese aastad, kaeb ta vastavast vaatekohast ka nooremate „tembutusi“. Aleks on süvenenud endasse — mõtiskleb ja tahab leida vahendeid mõistlikkuse jaluseadmiseks. Õppi-

mise kõrval pühendab tohutu aja viiuldamisele, unistades „lugudest Viini metsades“. Muusikas näib lahendavat ta ka tulevikku — pärast sõjaväeteenistust on tõenäoline, et teda ootab kas Pariis või Budapest.

Raidal, Lembit. Pruunisilmaline, korrapärase soenguga intelligentne „freund“, kellele eesti keel ja kirjandus on lillaks mürgiks. Omavahel „Päkana“ tuntud poisslaps ta on otsekohesemaid ja siirameelsemaid lõpetajaid klassi, keda kollitavad pedagoogid sulaselgete „viitega“.

Selgepiirilises religioosses maailmavaates annab ruumi ainult Allahile ja viimase surematule prohvetile — Muhameedile. Musikaalne, evides kätes ja jalgades eksootiliste tantsude rütmi ja sügavaid liigutusi. Südasuvel ta läheb kaitsevække. Mis tast hiljem saab, selle eest hoolitseb Allah.

Reigo, Arkaadi — enne lõunat koolipoiss Kaadi, pärast lõunat härra Reigo, kuna ta eraelus tegeleb laialt seltskondlikul alal ja on ühe Tartu org-i juhtivaid jõude. Noormees täis temperamenti ja tuld, mida sageli ei suuda pidurdada tunniski ja mille all kannatab vahel tema ees istuv vaene Ats. Iseloomult väga tundeline ja õrnahingeline, ka avameelne ja siiras. Igal võimalikul hetkel harrastab värsside loomist, milles on saavutanud üldise tunnustuse. Inspiratsiooniks eesti keele klassitõil kasutab tavaliselt kuivanud kringlit.

Südasuvel läheb kroonuleiba sööma, kuna hiljem kavatseb tudengimajas tohtriks õppida.

Räst, Evald. Nõo kandist päritolev lühikasvuline, šatääne poisslaps, iseloomult väga kõikuv ja püsivusetu. „Alalõpmata tema lobiseb, ei ühtegi tema õpi,“ iseloomustas teda kord häätähtlik pedagoog. Põeb aastaid „taskutiisikust“, millest loo-

detavasti paraneb suveks. Evib eba-usutavat söögiisu ja piimakõhtu, mis on haruldane nähtus selliste meeste juures. Muide eelistab seltskonda ja lõbustusi, kuna õppimine ei paku erilist ega huvitavat. Suvel rassis sõjaväes, ja hilisema elukäigu sihtjoontest pole tal endalgi selget pilti.

Räst, Udo on klassikaaslasti-lõpetajaid, kellest on jäänud hää mälestus viis aastat kestnud õpingute jooksul. Kasvuldasa pikemate meeste seast evib ta loomupärast talenti tantsuks. Harrastab kergejõustikku ja ületab pääkõrgusi hüppeid üle hüppelati. Iseloomult veidi tujukas, kuid põhi-olemuselt siiras ja otsekohene. Hää kamraad, kes säilitab võrdlemisi sooja vahekorra terve abituuri-umiga.

Lõpetanud kooli, hakkab „mundri-meheks“. Kaugemas tulevikus katvateb õppida Alma Materis, et tunda tudengielu mõnusi.

Rüütel, Hugo, haruldaselt rahuliku ja külma verega poiss. Tal on atleedi keha ja brünetsed juuksed. Meelsasti jäädvustab klassi lauapaberile fantaasiamaalet noist meestest, kes talle kuidagi silma on puutunud. Huumoriküllane ja elurõõmus klassivend, kellele loodus on andnud haruldase tasakaaluaju. Sellepärast teeb erakordseid kaelamurdvaid akrobaatseid trikke.

„Pilli“ (seltskondlik nimi) on oodatud külaline seltskonnas ja ekskursioonidel otse „balagirevlik“ humorist.

Suvel ehib ennast sõjaväe sulgedega ja hiljem siirdub kuulsuse teedele akrobaadina.

Sild, Eduard. „Pillimäng mo elo ja jazz mo kosutus“ — ega need sõnad teda iseloomustades väga valeta. Lühikasvulist kasinat kuju eviv „Viilup“, nagu ta klassis tuntud, on hääloomuline ja otsekohene poiss. Meeldiv muie näol, mängib ta kodus

saksofoni ja laulab ürgjõulise bassi-häälega vahetundidel koolis. Ta on aastaid olnud kooli orkestri kandvamaaks talaks. Õppimisest peab lugu niipalju, et korralikult läbi saada. Muide pärast „kroonuteenistust“ katvateb elutööd jätkata mööda noodiredelit ronimisega kuulsuse taevasse.

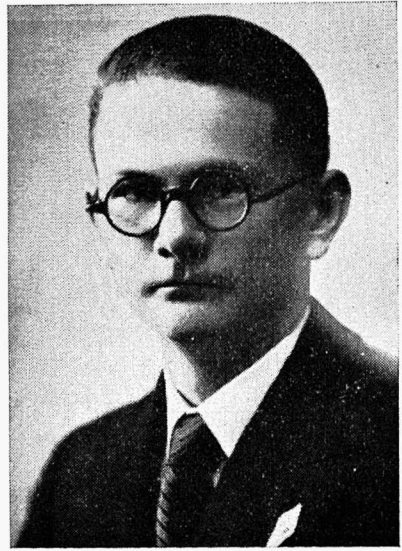
Vijard, Aadu. Prillekandev imposantsete lokkidega maadlejakehaga poiss. Andekas küllalt ja vahest uhkegi. Iseloomult siiski häätahtlik, sõbramehelik. Kooli orkestris oma madalale bassihäälele kontrastiks mängib kõige kõrgema häälega pilli, siristades nagu kevadine lind. Evib häid teadmisi elektrotehnikas. Usutava raamatukoguhoidjana tehnika käsikogus tegutseb aastaid. Ei põlga seltskonda ja lõbustusi, kuid armastab vahel ka üksi mõnuda unistustis. Ligemas tulevikus kaitseväge, hiljem — tehniku karjäär.

Kaljo Lehela.

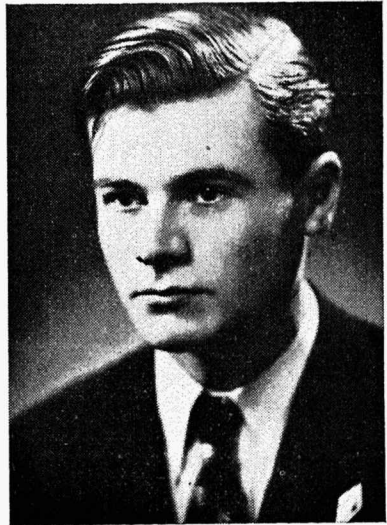
Karl Lumi.

Evald Maasik.

Karl Niggol.

Lembit Raidal.

Arkaadi Reigo.

Evald Räst.

Udo Räst.

Hugo Rüütel.

Eduard Sild.

Aadu Vijard.

Eduard Karindi.

Teises maailmas.

Asume vennaga teele „Venemaale“ heinte järele. „Venemaaks“ kutsutakse Virumaa elanikkude poolt Narva jõe äärses venelastega asustatud piirkonda. Loomatoidu puudus sunnib igal kevadel talunikke Narva jõe äärest heinu ostma. Tullakse väga kaugelt, kuni viiekümne kilomeetri tagant. Meiegi tee on ligi 30 km pikk.

Hobused astuvad ühetooniliselt nagu väsimatud seinakellad. Minule on see teekond uudiseks, pole ma veel saanud nii kaugele „Venemaale“. Loon endale kõige kuuldu järele kujukutelusid: tänavkülal, habemikud taadid, käratsevad naised...

Mõne aja pärast oleme jõudnud läbi hulkadest eesti küladest, piira-

tud tumedate metsadega. Metsade vahel tükati raiesmikke lugematute puuvirnade ja filosoofiliselt mustendavate kändudega. On lumelagumise aeg, vahel lõikab reejalas läbi lobjaka ja jääb kriiksudes kruusale kinni. Tuleb kasutada viimast lumeteed veoks. Pea tuleb viimne eesti küla. Olen varem jõudnud ainult siiani. Kõik, mis väljaspool seda, kuulub juba uude maailma. Tulebki mets, mets. Nüüd võin näha umbes 30-aastast istutatud männikut. Puud on asetatud sirgetesse ridadesse, ja nende vahekaigud mustavad uhkelt kui romaani kiriku võlvkaared. Rahu valitseb siin, rahu. Puudewahelised kaigud kaovad metsa kaugesse hämarusse kui mälestused. Tuleb väike met-

savahi majake suitseva korstnaga ja kolme suvikuusega läve ees. Taamal on natuke põllumaad, vast 3—4 vakamaad. Edasi tuleb suur parvetuskraav, mille kaldad mustendavad parvetuseks veetud palkide, propside ja põletispuude virnadest. Kõik need ootavad vete vallandumist, et siis lõbusalt allavett minna. Siis lõpeb mets ja algab soode ala. Kilomeetrit 15 oleme juba seljataha jätnud, kuid hobused sõrgivad veelgi endise kiirusega, kuigi neid nüüd tuleb hoopis sagedamini ohjaparadega ergutada. Soos vahelduvad saared lagen-dikkudega. Saartel kasvab kiduraid mände ja okslikke kuuski. Lagen-dikkudel kasvab vaid üksikuid kääbuskaski ja sammalt. Maantee otsib soos kõrgemaid kohti ja teeb seetõttu suuri kaari. Siis tuleb valla piir, jõuame koduvallast Vasknarva valda. Esimese tervitusena „Venemaal“ saame näha spiraalides triibuliseks värvitud kilomeetriposti. Võib kohe ütelda, et seda posti küll eestlane pole teinud. Ikka soo ja soo. Nii kaugele, kui silm ulatub mõnelt saarelt, võib ütelda, et siin on tublisti 50 km² sood. Kui palju põldu saaks sellest soost, mis praegu kasvatab vaid jõhvikaid! Igatahes ei lõpe aga soo veel selle nähtava osaga. Telefonipostid tee ääres näivad lõpmatu reana. Taas möödub triibuliseks värvitud kilomeetripost. Soolagendiku taga kaugel silmapiiril tõuseb sinakas metsasein ja palistab kogu horisonti. Taeväs tõmbub hallikasse pilve ja hakkab sadama sula lund. Tõmban krae üles. Tee muutub lumevaesemaks. Pole taevataat igale poole nii ohtrasti raputanud lund kui minu koduvalda.

Kuid juba näen esimese vene küla kontuure üle kidurate soomändide esile kerkivat. Küla servas väike

raudkivist kabelike roheline katuse ja lünguvajunud ristiga.

Varsti jõuame külla, see palistab teeääri rivina. Ikka paarkümmend meetrit vahet ja jälle maja. Majad kõik viiluga tee poole ja laudaga ühte ehitatud. Seintes nii rohkesti aknaid, et tundub päris võõrastavana. Pööniguaken on veidi suurem, kolme kaarega, meenutades kirikuaknaid. See aken on igale peremehele uhkuseks. Torkavad silma eriliselt kõrged vundamendid, mille kõrgus peab takistama suurvee elamusse tungimist, kannatab ju Narva jõe ala sageli uputuste all. Tänaval söimlevaid poisse, kes pilluvad üksteist jäätükide ja kaigastega. Vahel ilmub mõnele aknale habetunud taadi piipupopsutav pühakunägu. Ka eestlasi leidub külas, kuid need on oma majad ehitanud muust külast eemale ja stiililt ei sarnle kaugeltki teistele majadele. Peaaegu kõik majad on vooderdatud, osa isegi värvitud eredate värvidega, on taevasiniseid, roosakaid, kevadrohelisi jne. Tagasihoidlikult värvitud eestlase maja kõrval tunduksid need küll hoopis erimaitselistena.

Kaob saabuva videviku hallusse küla ja saabub mets, tume, kurjaenustav. Ja siis jälle soo, heinamaad ja mets. Lõpuks soine liivalagendik, millel keegi tubli asunik on teinud veidi uudismaad ja ehitanud väikeses hurtsiku. Julge mees! Aga usun, et elatab end siiski enam juhuslikust tööst, võibolla aitab „kartulikaste“ masingi pisut kaasa. On ju siinkandis õige „arenenud“ salaviina produtsseerimine, kuigi venelane lepib ka denaturaadiga. Riigiviina vaevalt kunagi maitstakse.

On röske kevadõhtu. Siis punaseks värvub läänetaevas, sukeldub hõredate pilvede taga päikese punerdav laik. Kuid tagasi tuleb ta, hom-

Foto Sarv.

me, ülehomme, ikka varem, et hävitada möödunud talve valgeid, määratud mälestusi.

Taas jõuame vene külla. See on tublisti suurem eelmisest. Suur, tusedapuguliste sibulatega kirik seisab keset küla. Raudkivist seinad ja rohelisteksvärvitud plekist katus tõusevad kõrgelt üle teiste hoonete. Jõuame küla vahele. Siin on juba heinte maailm. Küla vahel suured kojuveetud kuhjad müügiheinu. Akendest piidleb uudishimulikke nägusid,

treppidel toetub käsipõsekil taate, kes võraste tulekul ruttavad juurde pakkuma oma kaupa. Ma ei oska vene keelt, seepärast jääb lai ja šestiderikas keskustelu mulle detailides arusamatuks. Enamik pakkumajast on vanemaid mehi kotiriideis, nõõriga kinni seotud, sest on ju paastuaeg, kuid on ka päris korralikult riietatud noormehi. Jääme peatuma ühte nurgapealsesse majja. Hobused lahti rakendatud, viime need lauta, mis täidab ka talli ülesandeid, seome

loomad kuhugi kinni ja tõmbame tekid selga. Astume tупpa, võttes kaasa oma moonakoti. Teretan eesti keeles, vastatakse: „Sdrastvuijte“. Tuba on pisike. Tarvitatakse aga nähtavasti köögi, söögi-, võõraste- ja elutoana. Pliidi ääres seisab noorelt-vananenud häbeliku ikoonanõoga tütarlaps musta päärätiga, mis osalt varjab kahvatut otsa ja kõrgeid põsenukke, valvab nähtavasti ahjus keevat potti kartulitega, sest hoiab käes suurt potiharki. Minule heidab esiti kartliku pilgu, näpitseb siis häbelikult tolmunud rätikunurkade man ja katsub uuesti julgust võttes mind põhjalikumalt uurida. Seinä ääres pingil istub umbes 15-aastane poiss, lagunud talvemüts silmadele tõmmatud. Toas ukse kõrval suur must kapp, akende all hõõveldamata ja kaardukuivanud laudadest söögilaud, selle juures pikad lõhestatud palkidest massiivsed pingid. Nurgas, otse ukse vastu, suur klaasi alla pandud jumalaema kuju ja selle läheduses seinetele kleebitud igasuguseid pühakute pilte. Kõrvaltoas käib hoogus võrgukudumine. Kolme võrku kootakse korraga. Üks neist tulevat 150 sülda pikk ja 4 sülda lai. Laual suured niidirullid ja silindrikujuline kompevekipurk, mille ülesandeks mahutada pereisa pinutagust mahorkat. Omakasvatud tubaka kibe ving täidab toa. Äkki märkan karbi küljel ronivat tüssedat prussakat pikkade katsesarvede ja nõõpnõelapeataoliste silmadega. Ei valdagi mind eriline tül-gastustunne, sest midagi sellist siin kohata polnud sugugi ime, see prussakas nagu kuulukski siia ümbruskonda. Pererahvas sööb õhtulist kuivatatud silkude ja jämeda vormis küpsetatud leivaga. Vahel süljatakse põrandale ja vahetpidamata matsutatakse mõnusalt suud. Silke loobitakse eemalt lahtiseisvasse suhu, siis

süljatakse masinlikult ärahammustatud pea minema.

— — —
Teisel käigul siirdusime teise külla, kuhu pidi viima parem tee. Oli ilus ilm. Võis loota kangestavat külma öösi, mis võimaldaks kergemini raske heinakoormaga ületada poolpalja sootee. See küla on palju vaesem. Värvitud maju on vähe, domineerivad õlgkatused, küla külje alla tuleb mingi vähem jõgi, veidi eemal sinerdab Narva jõgi ehk „Naroova“, nagu teda siin nimetatakse. Jõgi murrab parajasti jääkatet, seepärast ujub tema seljal tublisti jääräbu. On lage maastik, millel näha 5 küla ja 4 kirikut korraga. Kahe jõe vahel laiuvad heinamaad lugematute kuhjadega. Luht on täis heinaostjate mustendavaid voore. Heintest kerkib tolmupilvi, kui need rutuga hangutakse kuhjalt kerkivale koormale. Siin otsime üles ühe meie endise karjase residentsi, kes vahepeal on sirgunud täismeheks. Tema kodu on palju puhtam kui meie endine öömaja. Toas võtab meid vastu lahke perenaine, kes askeldab ühes kena priskepõselise näitsikuga pühadesaia valmistamise juures. Laual mitmesuguseid vorme, küll kõikisugu jäneseid, kukki, kanu jne. Ahjust ilmub parajasti suur ümmargune sai, mis võetakse kaasa pühade laupäeval kirikusse. Saia peale tehtud tähed: X V — Kristus on üles tõusnud. Siis tuleb tagatoast poolhalvatud vanake, ja istub kõrgejalgsel ja ülitugeva voodi ette. Vanakesel on ilustatud äärisega vene särk üll. Nägu on tal otse klassiliselt ilus. Kõrge otsaesine, sirge nina ja peenelt joonestatud silmad reedavad vaieldamatult intelligentsi. Tihe, veelgi tume pügatud habe ja sama tumedad juuksed raamistavad seda veidi kannatajailmelist ja endasse-

süvenenud nägu. Istub vaikselt ja laseb oma hajameelsel pilgul akna kaudu libiseda kaugusse. Väike tütre-
retütar viib vanaisale madala järise, millele vanake toetab oma jalad, et need ei külmetuks jahedal põrandal.

Kiiresti tuuakse lauale veidi leiba, võid ja isegi liha, mis ju sugugi ei kuulu paastutoidu hulka. Selgub, et igal pool ei tahagi noorem rahvas enam paastu pidada. Aga on küllat veel neidki, kes rangelt kinni peavad paastu nõudeist. Samovar hakkab rõõmsalt kohisema ja sooja teed kallatakse kruusidesse. Söögi ajal saan täsmalisemalt uurida tuba, sest elavalt voolavast jutulõngast ei suuda ma midagi mõista. Nurgas samuti pühakupildid ja jumalaema kaju klaasi all. Selle ees tillukene lambikene, milles põleb „igavene tuli“. Lagi punnitud laudadest, seinad tugevatest palkidest, kuid rohketele ak-

naavadel puudvad talveaknad, neid venelane nähtavasti ei tunne. Võib kujutella, et pole just eriti soe siin külmematel ilmadel, ei tarvitse imestuda, et venelane armastab sooja ahjupealset.

Siis saabub koju noorperemees heinakoormaga. Sama intelligentne on ta ots ja sirge ninajoon kui vanamehel. Ta on agaramaid mehi siin külas, nägin tema rajatud õunapuuaeda, mis siin suur haruldus, sest tavalistes vene taludes pole peale paari kidura metsõunapuu midagi.

Üldse — kui eriline on vene külaelu, me suudame seda vaevalt õieti ette kujutada, veel vähem mõista. Hoopis kiiremalt lööb siinse elaniku süda, varem valmib venelane kui eestlane, varem hakkab oma käe peal elama ja elab intensiivsemalt, kiiremalt, kuid vaevalt küll põhjalikumalt.

A. Reigo.

Emale.

*Emm, käen kevadpühad nagu mullu,
maad vahelt lume sädelema näen!
Emm, pääd sinul katnud mure kulu,
su vesihalle juukseid las' ma säen
ning silitan su kortsund pruunjaid põski!*

*Emm, su silmin nagu nuttu peidun,
suu ümber mangleb kurba elutött —
Emm, on loodus harras puhtepidun,
miks risti hoiad käe kõrval kätt
ning südamen sa kannad nagu vaske?*

*Emm, las' kevadpäivil kaovad mured
ning südameni puhub karge tuul —
Emm, su hinge täitku rõõmud suured
ja päikesele vastu naergu huul.
Aeg võigas tuleb, muld mil kanda raske . . .*

Üha edasi!

„Mis häält sa kuuledki, astu
üha edasi.“

Dante.

Eesti keskkool annab tänavusel kevadel kursuse lõputunnistused oma **esimesele lennule**. Keskkool on, nagu näitab see liitsõnagi, ainult hariduse kesktee, mis nõuab jätkamist, täiendamist ning viimistelu. Kuid meie praegune keskkooli-hariduski on vääriv varandus, millele on võrdlemisi kerge uusi lisaväärtusi liita, kui aga noorel püüdlejal jätkub jõudu, püsivust ning kannatust oma eesmärkide taotlemisel.

Esimesed keskkooli lõpetajad, ärgu katkegu teie pürgimused selle dokumendiga, mille ulatab keskkool teile peatseil päevil, — ärgu lõppegu teie püüdlused käesoleva kevade ilusate hetkedega! Teadke, et **tõe, ilu ja hääduse** väravad on avarad: seepärast õpib inimene eluõhtuni. Teadke ka, et inimese eneseteostamise ülesanded on suuremad kui ainult kaduvate jälgede jätmise liivale. Elu kõrged kohustused tiivustagu teidki elu ehitamise alal edasi püüdma, kuni olete küpsed meistrid.

Ent meistriks võib saada vaid suure **tööga**. Kõik, mis me siin maailmas leiame igiväärtuslikku, on saavutatud innuka tööga. Tööga ehitate teiegi, noored lõpetajad, eneste ja oma kodumaa kaunist tulevikku. Seepärast: olge kindlad kodumaale, ustavad oma ülesandeile ning ausad oma tegudes. Tõe janu, ilu ihaldus, hääduse otsiskelu ärgu vaibugu teis iialgi. Kui teie jalg on **õigel** teel, kui olete teadlikud oma eesmärkidest, võimeist, õigusist ja kohuseist, siis kuulake suurlauliku õpetust: **mis häält te iganes kuuleksitegi, sammuge — üha edasi.**

A. Vaigla.

TPK abituriendid 1937.

V-a klass.

Aleksander Vaigla, klassijuhataja.

Ta on meid kolme aasta jooksul juhtinud klassist klassi ja olnud meile eeskujuks ja isaks. Ta on tahtnud meist kasvatada julgeid, ausaid ja iseseisvaid inimesi, ja kui see vast täiel määral ei ole õnnestunud, siis saab Ta meist ometi aru ja andestab meile. Klassivennad, võtkem kokku kõik jõud ja tehkem „viimsel tunnil“, mis jäetud tegemata, et Tema ei pettuks meis. Suur tänu Talle, meie kallie klassijuhatajale ja tublile töömehele tehtud ja tehtava töö eest!

H. Ehrmann räägib saksa keelt, millele reageerivad enim kaaslaste naerunärvid ja tilluke pliiats, mis märgib raamatukesse pisitillukese numbri. „Männu“ on sportlane, meie lehe toimetaja, keiser ja klassivanem.

A. Erton on „old friend“, kes mängib ilma viiulita kirklikke mustlasviise (enne „algeklassat“) ja vahel kannab ette graatsilisi soolotantse. Õpib natuke, naudib elu ja lamenditab mõnikord.

H. Eschholz mereasjanduseeriteadlasena on klassi „admiraliks“. „Essu“ on vähesõnaline (kui mitte sõnatu) õppur, kes pere vanima liikmena kõigiti lugupeetav isik. Talismanina kannab vestitaskus revolvrikuuli.

J. Ild mängib hommikuti keldrikorral „püüdja“-õpetajaga kassi ja hiirt, s. t. hilistub, ja veel pahatihti. Õpib võrdlemisi rahuldavalt, sööb, naerab ja vadistab peaaegu alati — niisugune on meie väike Jüra.

E. Juštšuk. „Jorh“ mängib hiilgavalt klaverit, klarnetti, bajaani jnc. „Josa“, noobel noorhärä, käib tihti pidudel, õppimisest suurt ei hooli,

kuid edasi jõuab hästi. On tubli kamraad.

A. Kasper. Hoolikalt kammitud juustega, naeratleva näoga ja „mehekõnega“ poisike — see on „Kaspa“. Armastab vaielda, õpib salapärase meetodi alusel ja riietub uuema moe järele. Tantsib kah!

R. Kolk on romantilise eesnimega endine gümnaasiast, kes õpib keskmiselt, kirjutab ingliskeelseid armastuskirju ja on klassis „halastajaks Samaaria meheks“. Üldiselt positiivne tüüp.

A. Konsa. Kõlavate tiitlitega („Vabahärä v. Consen“, „Oudova vürst“ jne.) jässakas veteran, kes alati sõjajalal kooli kantseleiga.

J. Rander. Võimsa korpusega noormees, kes läheb sportides läbi igapäevsuse halluse. „Ranna“ on vaikse kõnega „rahulik kodanik“, kelle nimel seisab enamik klassirekordidest. Tal on lai tutvusring ja ta tantsib oivaliselt.

A. Ratnik. Mesimagusa naeratu-sega särasilmne noor, keda kunagi kutsuti millegipärast „Smoky“ks“, nüüd aga elab ta kodanliku nime all. Räägib vähe, töötab rohkem.

J. Rebane. Tumedajuukseline, tõmmuvereline, tagasihoidlikult kuid korralikult riietatud noormees. Ainuke klassi liige keskmise hindega üle nelja. Klassi parema õpilasena ei keela ta kellelegi oma abi õppimisel. Naerab harva, kuid muheleb peaaegu alati.

O. Sibul on pikakasvuline ja hiiglaslik seltsimees, kelle garderoob sisaldab mõningaid eredavärvilisi esemeid. Alati sõbralik, abivalmis ja sõnakas tegelane, kes väikest viisi ka „elumees“.

Va klass.

I rida: Imant Rebane, Koit Silla, Aleks. Erton, Jüri Ild, Lembit Vahtre, Arved Teas, Arno Kasper, Harald Eschholz.

II rida: August Konsa, Johannes Laurits, Ants Laur, Ülo Vasar, Osvald Sibul, Eugen Juštšuk, Agu Ubakivi, Romeo Kolk, Oskar Pardane.

*III rida: Leopold Liblik, Arvid Ratnik, Johannes Rander, Eduard Nirk, Heino Ehrman.
Pildilt puudub klassijuhataja A. Vaigla.*

K. Silla. See aunimedeta maamees oli kunagi üks parematest õppijatest klassis, nüüd aga... naeratab kohtlaselt, tunneb huvi lõõtsmooniku vastu ja teeb väikesi „ilmareise“. Eriti masendavalt mõjub ta tegevus klassi keskmisele hindele.

A. Laur. Kahtlaselt sinise ninaga noorur, Jõhvi „eliitlaskureid“ (praegu alavormis), kes jagab maid oma tüseda naabriga. „Kitikas“, nii teda nimetatakse, võitleb numbritega, mis on sama pikad ja nõtked kui ta isegi.

J. Laurits, lühidalt „Laura“, on valgepäine sportlane ja korralik õppur, kes enne klassitöid käib ümber hädise näoga, muidu aga aina naeratab. Äärmiselt hääsüdamik kaaslane, kes

viimasel ajal hoolitseb õrnatundeliselt oma väikese kassipoja eest.

L. Liblik on tuntud spordifanaatikuna, klassi parema laulumehena ja tubli seltsilisena. Keskmise õppur, kes demonstreerib poksinõkse ja peab sellekohaseid referaate. Tunnis on „Lible“ vaikne ja korralik olevus.

Ed. Nirk. Klassi suurtsempion „Eedi“ mängib kõiki mängu, millele veel osatakse anda mängu nimi, spordib ja kogub spordipilte. Pääle selle on see mõtlukunäoline noorur eeskujulik õpilane, kes kuulab vaikselt ja vastab soravalt.

O. Pardane on soomlasliku välimusega, laialdaste erihuvidega, prillitatud koolipoiss. Õpib kenakesti ja

naermise asemel hirnub väikese var-sana. Pääle selle on „Oss“ keisri adjutant.

A. Teas. „Paks“ on õitsev ja noo-rupest lõkendav elustüdinud vanake, kes saatuse pilkeks on sattunud elama (klassi) sõjakasse nurka, kust alatasta kostab indiaanlaste sõjahüüd. Õpib ja vaatab ellu läbi prillide. Abivalemına tarvitab paberirullikesi ja kospekte.

A. Ubakivi on „ülemmarssal“ ja strateegilise eriharidusega suursportlane. Kukatub tihti „kaasmarssaleid“ ja soovitab klassis sisse seada sõjaväelist diktatuuri. Mõnikord õppur üle keskmise, alati hää sõber ja naljahammas.

L. Vahtre. „Vingu“ on tillukene spordientusiast, kes jookseb ja jalgpallitab. Ta on kaaslane, kelle silmadest särab Saadjärve kaunis loodus ja kes teatud kurja sõna ütleb äärmise veetlevuse ja sündantsulata-vusega.

Ü. Vasar. Endine merimees ja maa-ilmärändur, kes alles lühikest aega meie pere liikmeks. Vaidleb iga-suguste võimatute ja võimalikkude asjade üle. Ta on koolis laialt tun-tud ja omab suureaadiuselise tut-vusringi „mustbarettide“ hulgas.

Kõigilt, keda mu sulg võibolla va-lusasti torganud, palun vabandust!

J. R.

Seisame keskkooli lõpetamise väraval. Kolmeaastast pingutus-rikast võitlust tähistavad lüngad õpilaste ridades. Kaotused on ol-nud suured. III-b kl. 56 poisi vastu võib nimetada omaks V-b kl. 20, neist vanu 18. Oma töötasuna võivad järelejäänud võtta peagi vastu tunnistuse, et nad on õnne-likult sooritanud osa raskest ret-kest.

Et saada teada V-b kl. osa T.P.K. I. lennust, vaatleme teda lähemalt. Algame karjasega:

Klassi ülemjuhataja on härra **Au-gust Reeben**, heasüdamlik pedagoog ja loodusteadlane. Tõsisemalt ja pi-kemalt ajab poistega juttu kaks korda nädalas. Muul ajal kohtab oma kas-vandikke vaid einelauas, kus ta pro-pageerib piimajoomist. Siinkohal ko-gu klassilt tänu eduka „voolimise“ ja „vormimise“ eest lugupeetud klas-sijuhatajale.

Järgneb mõni sõna klassivanem **Valdeko Liivatist**. Harmoonilise keha-

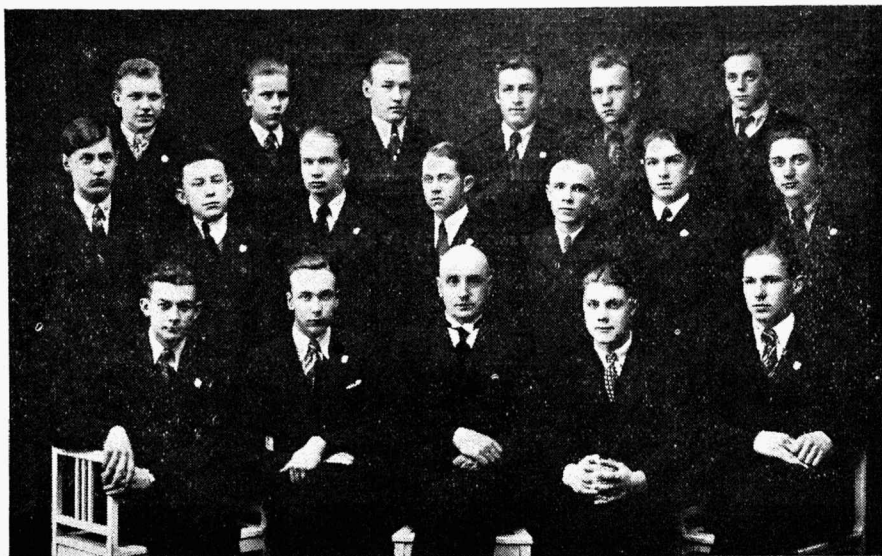
ehitusega ja kena näolapikeseaga korv-pallituus, kes nii mõnelegi tütarlap-sele on selgitanud sügavamõtteliselt südame ja noole tähendust. Samad read on ka maksvad **Uno Veberi** kohta. Tema teab alati, kus ja ku-nas on järgmine piduõhtu. Õppimi-ses üks stabiilsemaid tegelasi. Eri-harrastuseks mitmesugusel kujul iga-sugune jazz-muusika.

Kalle Riikoja on endassesüvene-nud nooruk. Koolitarkused teda eriti ei paelu, küll aga tegevus väljaspool kooli igasuguseis organisatsioones. Ka sporti ta ei põlga.

Kogukas „seltskonnategelane“ **Ri-hard Jurss** on klassi eriteadlane elekt-rotehnilisil küsimüsi. Emakeele tun-dides paistab silma oma „põhimõtte-likkude“ vaadetega, millised teevad hää tuju kõigile päältkuulajaile.

Suure populaarsuse, kuid kõhetu koguga **Heino Lestal** on teinud vii-masel ajal karjääri viulimängijana. Tundide ajal tavatseb avaldada sure-matuid mõttepärlle kaaslaste suureks

V-b klass. Keskel klassijuhataja A. Reeben.

meeleheaks. Kevadepoole on hakanud teine õige kosuma (vähemalt enese arvates).

Nii vaimselt kui ka kehaliselt suure erikaaluga tegelane on **Johannes Treufeldt**. Proovib vahel tundide ajal oma lauluhäält tulevase pastorikutse jaoks. Temale sekundeerib väärikalt ta pinginaaber **Theodor Põderon**, „hobuseväe kindral ja sandarmite ülem“, suur poliitik ja kunstijünger.

Meisterkõnemees ja pääjõud klassitööde edasilükkamisel on **Edgar Kakko**. Võimlemistundides rikub kaasõpilaste ja õpetajate närve trikkidega kangil ja saali lae all. Teeneline kassameister ja väärikas V-b edustaja igasuguseis üritustes.

Kooli ärimehelikult iseteadlik kooperativist **Olaf Lukk** on õige mitmekülsete huvidega järjekindel tegelane. Järjekindlus paistab eriti silma tütarlastega suhtlemises. Muidu on tubli õpilane, kes aitab klassi õpetaset tunduvalt tõsta.

Püsiva õppetahte ja vaikse iseloomuga **Villem Tammekivi** tüürib muiates sihi poole. On kogu klassile õppimises eeskujuks. Pikemat aega on ta kirjatoimetaja aukohustes.

Sümpaatne ja mõnus poiss on ka tema pingikaaslane **Eino Avarsoo**, kes oma tegevusele on valinud sootuks laialdased piirid, mis algavad spordiga ja lõpevad tütarlaste koju saatmisega pidudelt.

Kogu klassi korraldajaks on kirjanduslis-keeleliste kalduvustega **Ülo Kiho**. Tubli seltsimehena manitseb ta ka teisi ülemeelikustes jääma viisakuse piiresse. Ta on kindlaskujunenud eluvaadetega. Tahab jatkata sihikindlalt õppimist.

Bravuurikas ja kogemusterikas **Jüri Tamm** lõikab loorbereid autosportlasena. Lühikese ajaga kogu klassis populaarseks saanud, ei kohku ta tagasi üheski vembust.

Raske kaaluga kergejõustiklane **Ilmar Hango** aitab tõhusalt kaasa klassi sporditaseme kujundamisele.

Õppimisega on tal küll püsnud murdmist, aga küll seegi läheb.

Teeneline fotomeister **Rudolf Lepik**, kes ka kangil end kodus tunneb, tegeleb muuseas vernalvärssidega piirduva kunstluulega. Õppimises ilmneb tunduv tendents edukusele.

Vanimaks velleks on leeri käinud **Erich Ränk**. See tagasihoidlik „vanem noorur“ on üllatavalt väle tantsumme tegema. Õpilaseana ei lase ta enesele etteheiteid teha.

Pasunapuhujal **Rudolf Tuulel** on eriline anne tütarlapsi võluda. Kuidas ta seda teeb, seda ei teata, aga kurjad keeled kõnelevad, et isegi mõnede pedagoogide tütreid ei suutvat ta kunstile vastu panna.

Kui harilikult vaadatakse maailma lahtiste silmade ja kinnise suuga, siis **Ants Blumfeldt** teeb seda tihti ümberpöörduvalt. Kirglik õppija ja tantsija on ülendatud klassi pisima poisi aastmesse.

Ja lõpuks väike, kuid tugevakasvuline **Arnold Enmann**. See saksa keele eriteadlae ei keela ka teistele oma abi. Äärmiselt püüdlik õppeülesannete täitja.

Nüüd on aeg ilmuda sullepea varjust ka **Mart Portil**. Teda tuntakse üldiselt andeka kunstikalduvustega noorurina, kelle terav sulg ja pliiaats ja humoorikas sõna on tunnustatud. Sääljuures on ta muidugi klassi esiõpilane ja alatine laureaata. Mõnikord ta üritab ka vempe oisata. Vahelduseks tantsib ja võlub tütarlapsi.

Sellised on siis need V-b noorhärnad. Kui mõni neist on välja tulnud ühe küljega, kui teine külge pole külal hele, siis püüdke ta ka too sarama hõõruda.

Nägemiseni gümnaasiumis või tehnikumis!

Ü. K.

Imant Rebane

Tuhkur.

Asunik Laanemees ja ta sulane Miska seisid mäel härmatunud männiku serval, käed kasukatas-kuis, ja uudistasid vana mõisareht. Miska lükkas ajalehepaberist ja vängesti lõhnast „pinutagusest“ keeratud plotski ühest suunurgast teise, liirtsas sülitada ja pomises tasakesi, nii et sõnad näisid takerduvat ta punakasse habemevõssa: „Vot, pirak! Tjee sjellele lobud-nale mjidagi!“ Suur oli see rehi küll, keskelt kokku vajunud nagu murtud selgrooga hiigelkass, seda pidi asunik-peremeeski tunnista-ma. Oksjonilt oli ta selle ostnud, rehi oli ju tema krundil ja ta ei

tahtnud, et võõrad tallaksid siin tema põldu. Põletismaterjali saaks siit küll ja küll, mitmeks aastaks kohe. Ja neist suitsudes vindunud ja kõlinkõvaks kuivanud pal-kidest saaks mõnedki kavatsetava karjalauda juures „hakkama pan-na“. Täna oligi Laanemees juba varahommikul kohal, et hakata ühes sulasega lõhkuma reht.

Kärnäri Kustas oli küll ütelnud: „Mes sa no, korrat, mässat! Kinneta ä'ä ja tsuska tuli nuka alla! Ega su kaalaluu nii kõva olegi, et lähat teda sinna murdma! Kae, kui tulep sulle kaala nigu purujutt!“ Ise oli ta selle pääle

suure suuga naernud ja läinud minema, vibalik keha õotsumas kui sookask tormis.

Laanemees ei vastanud tookord midagi, kissitas ainult silmi vastu madalat talvepäikest ja mõtles: „Mes sul, koerapojal, viga naarda! Mõisasõame said kätte kõigi hoonetega, mina aga ehitagu ja rühmaku tüüd, kütku sinu kivimüüre kah viil! Sina võta aga korteriüüri!“

Nad läksid rehe juurde, asetasi kirved, raudkangid ja sae lumest väljapaistvale kivikühmule ja viskasid kasukad hangele. Siis Laanemees hakkas Miskale seletama, et kõis tarvis viia üles katuseharjale sarika külge. Pikapääle sai Miskale asi selgeks ja ta asus ronima üles mööda lõnguvajunud katuseserva. Poolel teel aga libedad pastlad ei leidnud enam pidet ja Miska veeres vandudes alla lumehange. „Ei mi-ina e-enam!“ venitas ta lõõtsutades, nõost punane ja habemekontsud täis lumehebemeid.

Kui Laanemees nõudis, et Miska uuesti üles läheks, hakkas see hädaldama ja risti ette laduma, et issake, ei temast saa minejat -- murrab kaelaluu!

„Kaalaluu ja kaalaluu!“ ägestus Laanemees. „Kärnär oolitseb minu oma iist, sina oma iist, aga vat kui vääna na' teil mõlembil katevõrra! Kaalaluu!..“ Ta sidus endale kõie ümber keha ja ronis robinal üles katuseharjale, kinnitas sääli kõie paari külge ja libistus alla.

Ikka ta siunas endamisi: „Võtse su, venelasesindre, endäle ristic ja hädas! Tia, kost sa siia pudinenu olet. Vast oledki tuusama tiblā, kes mulle kuuli labajalga läkit, nüid käi ja tõmba puugnat nigu parmupelgaja lehm!“

Aga Laanemees rahunes varsti ja töö läks täie hooga edasi. Mõned palgid kangutati irvakilevajanud seintest välja ja siis asuti telliskividest nurgapostide kallale. Siin töötas Miska, nii et ta nägu oli higist triibuliseks määrdunud. Vana rehekorjus oleks juba tema ähkimist kuuldes pidanud kokku varisema.

Telliskivid koksiti raudkangiga lahti ja visati kaugemale hunnikusse, neid võis ju elumaja ja truupide-ahjude tegemisel tarvitada. Parajasti kui nad olid viimase nurgaposti kallal ametis, jooksis posti serva alt õõnsusest hallikaspruun loom välja ja kadus siis ruttu-ruttu seinaaluse avause kaudu rehte. Miskal kukkus kang kõlksatades käest ja ta tahtis kuhugi pageda, aga peremees ütles: „Mes sa no raisast pelgät! Mõni kassiniru vist...“ Miska hakkas küll tööle, kuid vahtis ringi nagu tahaksid telliskividki õela lõrinaga ta karvasesse näkku karata.

Nüüd oli pool rehest peaaegu tuggedeta — tarvis ainult veel kõiest sikutada ja ongi teine maas. Peremees ja sulane haarasid kõiest, löid selle paar tiiru ümber kämbla, et oleks kindlam, ja siis algas ühine pingutus. Rehi nagises ja kõikus ja siis langes pool temast prahvatades kokku. Üks öökull tõusis seinale rippumajäänud katuse serva alt, põikles uniselt siia-sinna, nagu kardaks ta vastu seinale lennata, ja loivis siis hädiselt huigates männikusse. Tolm keerles punakaskollase uduna seinte ja mõnede püstiseisvate roovilattide ümber nagu kihulaste-parv suveõhtul päikese paistes tantsides. Teine pool rehest jäi tukkuma talvepäikesesse, mustava, latitüügastega piiratud, katuse-

kolmnurgaga nagu murdjaham-
mastega ürgloom.

Koristamistööd jätkus mitmeks päevaks. Katus tükeldati ja laoti kojuvedamiseks parajaisse hunnikuisse, palkidest tõusid varsti mustad virnad valendavate hangede vahele. Telliskivid jäeti aga laiali vedelema, nad olid enamasti kalgi-korbatisega kaetud ja sellepärast ei saadudki neid korralikult riita laduda. Nii töötas Laanemees sulasega, tihti käed ja silmnägu määratud tahma ja tolmuga.

Oli õhtu. Päike uppus punaselt lõõmates valgete juba öövarjudest looritatud väljade taha. Kaugelt sinendavad metsaharjad värvusid punaseks, siis kohe aga mustadeks tompudeks, sest öö ulatas sinna juba oma käed.

Laanemees ja sulane tassisid kokku veel viimseid, nädalast tööst järelejäänud palgijuppe. Peremees oli palja käsi, nii et need nõest olid päris mustad, ja mõni- gi verepisar oli tardunud naelatuükast või oksakontsust salvatud käeseljale. Sulasel olid käes suured labakindad, nendega ta äigas vahetevahel otsalt higi ja läigitas ninaalusegi puhtaks.

Nad valmistusid juba kojuminekukuks, kui Laanemees silmas külakilevajunud nurgaposti kõrval umbes kassisuurust looma. „Tuhkur!“ sai hõigata Laanemees, siis oli loom kadunud posti alla. „Sii sama käibki vist Kärnäri Kusta kanapoige veristamass!“ arvas Laanemees. Siis ta seletas sulasele: „Tuhkur, kurask, om posti takan, näe säääl!“ ta viipas posti suunas. „Sa võta saivas ja jää siia rihe poole vahti, ma esi lää proomi maha koksata. Kui tulep, vala pähä!“ Ta sibas kohe mine-ma. „Mjis, eih-ñoh! Ega mjina

mõni tshkrupüidja o-ole! Peere-mees!..“ püüdis Miska vastu punnida, aga peremees ei pannud teda enam mikski. Miska haaras maast paraja lati ja jäi valvama.

Laanemees hiilis suures kaares postile ikka ligemale ja ligemale. Ta katsus takistada rinnast kähinal voogavat õhunälga, et tuhkur ei kuuleks ja ei märkaks enne midagi, kui kaigas annab juba hoop. Kuid lumekamar krigises jalgade all ja ta oli veel kümne sammu kaugusel, kui hall loom viskus kerana lumele ja jooksis rehe poole. Laanemees virutas teibaga ja kisesendas ammulisui: „Miska, vir-ruta!“

Kaigas ei tabanud. Aga juba valmistus Miska löögiks, ta pilgut-tas kiiresti silmi, kui vaataks midagi erevalget, kui ta tõstis teiba üle päa. Äkki ta aga pillas kaika, röögatas ehmunult ja lidus mäest alla sinna, kus paistsid endised mõisahooned kobarana koos.

Tuhkur kadus püstiseisva rehe-otsa alla. Laanemes jäi jahmunult seisma ja vahtis sulasele järele, kes sumas kätega veheldes läbi hangede. „Hull mes hull! Peris puruhull tibra,“ pomises peremees. Tuhkrupüük pidi katki jääma, sest mine sa otsi teda üksinda sääält risu vahelt. Laanemees tõstis tööriistad õlale ja läks koju.

Kui ta üle läve tuppa astus, nägi ta oma naist, kes valgete nartsude ja joodipudeliga askeldas Miska ümber. Miska aietas pliida ees tooli, valge vettekastetud käte-rätik päa ümber ja näost valge nagu „lubipiip“. „Nonoh,“ imestas Laanemees, „mis häda?“ Et Miska ikka veel ehmatusest õiget sõna suust ei saanud, siis seletas naine, et küll vist mõne naela ot-

sas oma käe puruks rapsas; nägugi teisel verine. Viimaks hakkas ka Miska rääkima: „Oi, hospodi! Mjeil, Venemaal, tsuhkru kak obe-ne, kak vasikas!..“ ja ta haaras endal kõrist ja pööritas silmi. Et kui niisugusele näo ette juhtud, siis on see sul kohe hammastega kõris!

Siis kobistas keegi ukse taga. Kärnäri Kustas, majaperemees, astus sisse. Ta rebis säarikusäärest pussnoa, lõi selle uhke naksuga uksepiita ja hakkas kärkima, et tal olevat möödunud ööl jälle üks kana kaotsi läinud, paar sulge ainult järel. „Mea ole niiske kartulikoorigiline miis, et kui sa oma penipeletist Sambut ketti ei pane, sis tõsta su õkva naise-latsega lumehange. Pia meelen!“ ütles Kustas. „Ega's peni nüid!“ vaidles Laanemees. „Täämbägi näie rihe man ütte tuhkru, küll tuu käib siin roitman!“ „No näeme, kas mõni nakkab üüse õnge, aga kui sinu Sambu, siss lüün ta maha!“ ähvardas Kustas. Ta võttis oma pussi ja läks.

„Siis om ka peris sõge!“ arvas perenaine.

Öösel Kärnäri Kustas asus valvama küüni, kust pidi kanamurdja läbi minema, et lauta kanade juurde pääseda. Poeg asus tal sauna, et oleks kohe kotiga ukse ette asumis, kui Kustas vilistab.

Nii nad ootasid keskööni. Siis viimaks puges must kogu ukse alt küüni ja kadus siis jälle pimedusse. Kustas vilistas tasa-tasa ja asus ukse ette. Varsti oli poeg kohal ja kott augu ees. Kustas kaapis jalgadega ja häälitse, ikka

„kõss-kõss“. „Käen omgi!“ juubeldas poeg ukse taga. Vana läks välja, sidus koti suu ja virutas koti loomaga vastu müüri. Loom häälitse vähe ja jäi siis vait. Kustas viskas saagi küüni ja läks toa poole.

Trepil seisatades kuulis ta lauda tagant häält, nagu murraks sääl keegi kedagi, aga see teda enam ei huvitanud — kanamurdja oli hävitatud. Ta astus tuppä.

Öösel ärkas Laanemees ja pidi imestama, miks sel Kärneri Kustal teisel pool seina küll nii hää uni on — sein aina värises norskamisest. Hommikul vara tuli Kustas Laanemehe tuppä ja ütles: „Tule kaema, kas sii rüüvel om mõni sinu kasvandik vai rihe mant. Paar kana teeni ma ta nahaga küll...“ Mindigi siis, Kustas sibas uhkelt ees. Laanemees aeglaselt järele.

Küüniukse ees Kustas avas koti ja raputas eluka lumele. „Korrat, kass!“ ehmus ta. „Oma kassiniru!“ Kustas sülitas hirmsas vihas, ta ähvardas: „Aga kui sii om sinu tüü, siss...“

Küüniuruga tagant tuli välja Sambu, midagi halli suus — tema õine jahisaak. Ta pani selle maha Kustase ja Laanemehe vahele — see oli tuhkur.

Kärneri Kustas ähvardas Laanemeest, sabaliputavat Sambut, surinuid ja elavaid kasse ja tuhkruid. Laanemees aga vaatas koidus punetama hakkavat taevaranda, naeratas ja kissitas silmi, nagu oleks päike juba tõusnud ja helendaks kõrgel kesктаevas.

Kooli käsipallimeeskondadest.

Tänavune talv oli kooli käsipallimeeskondadele päris edukas. TKSE võistlustel saavutati üks meistritiitel ja kolm li kohta. Üldkokkuvõttes teeb see välja 9 punkti, kui arvestame esimese koha 3 punkti, teise — 2 punkti ja kolmanda — 1 punkt. Järgmised paremad koolid saavutasid kumbki a 6 punkti. Siit nähtub, et meie kool on Tartu koolide parim käsipallis.

Ainuke meistritiitel tuli esindusmeeskonnale korvpallis Saksa kooli ja H. Treffneri meeskonna ees. Siin tsüklis ei saadud ühtegi kaotust.

Võrkpallis jäi esindusmeeskond teiseks H. Treffneri Güm. meeskonna järele. Kaotused saadi siin ainult meistritiitlult.

Huvitav on märkida, et möödunud aasta meister Öhtune Güm., esinedes tänava peaaegu samas koosseisus nagu

mullu, kaotas nii meie kui ka Treffneri Güm. meeskonnale. Kas tuleb siit järeldada, et käsipalli tase Tartus on tõusnud?

TPK-i meeskond jäi nii korv- kui ka võrkpallis teiseks Öhtuse keskkooli järele. Mõlemas tsüklis sai TPK-i meeskond meistritiitl kaks kaotust, kuna nüüd osavõtjaid meeskondi võideti.

3. ja 4. aprillil mängisid Tartus Tallinna Vestholmi güm. ja keskkooli käsipallimeeskond. Tallinlased esinesid tublilt, saades ainult ühe kaotuse, ja selle Tartu koolide koondusmeeskonnalt. Teiste hulgas võitsid nad ka TPG-i ja TPK-i meeskonda võrkpallis. TPG-i meeskond kaotas 2 : 1. Mäng oli üldiselt pinev. TPK-i meeskond sai kaotuse 2 : 0. Tartu poisid paistsid rohkem silma sürumiste poolest, Tallinn hiilgas aga väga hää tagamänguga.

Õpilased!

*Külastage E. Lepik'u juukse-
tööstust Tartus, Tähe tän. 37.*

Tehakse kõiki töid.

Lui Kriisa

Foto- Ateljee

Õpilased!

Kõige soodsamini ostate alati õpperaamatuid, tarvituid ning uusi ja muid õppevahendeid

F. Vanatalu äris

Tartus, Võidu tän. 11,
telefon 3-97.

Seal ostetakse ka tarvitatud raamatuid ja makstakse kõrgemat hinda.

TRÜKIKODA

«VARRAK»

TARTUS, SUURTURG 2. TEL. 3-20

Valmistab maitsekalt ja mõõdukate hindadega

IGASUGUSEID TRÜKITÖID

kõige lihtsamatest kõige keerukamateni.

Raamatukauplus. // Kirjutustarbed.

TSINKOGRAAFIA

W. JÄGER

Tartus, Kompanii nr. 4.

Telefon 13-90.

VÕRK-, JOON- JA
MITMEVÄRVILISED
KLISHEED.

Kõige odavam ostukoht on

K. Jaiki

**kirjutusmaterjali-,
paberi-, papi-, ta-
peti- ja raamatu-
kaupluses**

Tartus,
Suurturg 11.

Müük suurel ja väikesel arvil.

„POSTIMEHE“ raamatukauplus

oli,
on,
ja
jäab

soodsaimaks ostukohaks
Tartu õpilaste perele.

ED. MEKSI

karusnaha ja mütsiäri

Saovital

suures valikus kõiksugu

Karusnahku,

kaabusid, kooli-

ja igasuguseid

teisi vormimütse

**
*

Kauba tän. 7.

Algavaks suve hooajaks soovitame kvaliteet

Jalgrattaid: *Husqvarna, Apollo,
Brennabor, N. S. U.,
Ardilla jne.*

Mootorrattaid: *N. S. U., P. K. V.,
Velocette, A. J. S. jne.*

„Adler“ autode ainuesindus Lõuna-Eestis.

Suuräri

K-m. Vennad Prüüs

Tartus, Kaubahoov 20/21. Tel.: 12-92 ja 16-92.

Osakonnad: VALGAS ja PETSERIS.

